

เชื้อ อีโคไล แบคทีเรียก่อโรคในระบบทางเดินอาหารชนิดรุนแรง

ผศ. ดร. เสกสรรค์ สโมสรรุข

จากข่าวการระบาดของเชื้อแบคทีเรีย ที่ชื่อ อีโคไล (*E. coli* หรือ *Escherichia coli*) ทำให้ผู้คนหันมาสนใจเรื่อง อาหารการกินกันมากขึ้น มีการไต่ถามว่า เชื้อแบคทีเรียชนิดนี้ มาจากไหน คืออะไร ก่อโรคที่อาจทำให้ผู้ติดเชื้อถึงแก่ชีวิตได้จริงหรือ และจะป้องกันตัวอย่างไร ไม่ให้ติดเชื้อชนิดนี้

เชื้อ อีโคไล เป็นเชื้อแบคทีเรียที่พบได้ทั่วไปทุกแห่งและยังพบว่าอาศัยในลำไส้ของคนและสัตว์เลือดอุ่น โดยไม่ก่อโรคแต่อย่างใด แต่ เชื้อ อีโคไล บางชนิดเท่านั้นที่จะเป็นเชื้อสาเหตุของโรคอุจจาระร่วง เช่น เชื้อ *E. coli* ชนิดบุกรุกเข้าทำลายเยื่อเมือกในลำไส้ หรือ EIEC (*Enteroinvasive E. coli*) ทำให้เกิดอุจจาระร่วงชนิดที่มีมูกเลือดปน หรือ เชื้อ *E. coli* ที่สร้างสารพิษได้ หรือ ETEC (*Enterotoxigenic E. coli*) ทำให้เกิดอุจจาระร่วงชนิดถ่ายเหลวเป็นน้ำ ส่วนเชื้อ *E. coli* ที่มีการระบาดอยู่ในขณะนี้ จัดอยู่ในจำพวก เชื้อ EHEC (*Enterohaemorrhagic E. coli*) ซึ่งสามารถสร้างสารพิษชนิด Shiga-like toxins (Stxs) ซึ่งเป็นโปรตีนสารพิษที่มีลักษณะคล้ายโปรตีนสารพิษ Shigatoxin ที่เรียกเช่นนี้ เพราะแรกเริ่มได้พบสารพิษนี้จากแบคทีเรียก่อโรคอุจจาระร่วงที่มีชื่อเรียกว่า *Shigella dysenteriae* มาก่อน การแยกชนิดของเชื้อ *E. coli* ในทางการแพทย์ จะใช้ลักษณะแอนติเจนบนผิวเซลล์ (O antigen) และ ส่วนแฟลกเจลล่า (H antigen) ของเชื้อแบคทีเรีย ดังนั้นจึงเห็นการเรียกชื่อเชื้อ *E. coli* และมีตัวเลขกำกับในส่วน O และ H antigen ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ของเชื้อที่ต่างกันไป เชื้อ *E. coli* กลุ่ม

EHEC เคยมีการระบาดมาก่อนในอดีต เช่น เชื้อ *E. coli* สายพันธุ์ O:157 H:7 โดยพบในผู้ป่วยที่รับประทานแฮมเบอร์เกอร์ที่ทำจากเนื้อวัว แต่ในการระบาดครั้งนี้ เป็นเชื้อสายพันธุ์ใหม่คือ *E. coli* สายพันธุ์ O:104 H:4 ผู้ป่วยที่ติดเชื้อนี้จะมีอาการถ่ายเหลวเป็นน้ำปนเลือด หรือ มีมูกปนเลือด ปวดท้อง และบางคนจะมีอาการภาวะเลือดออกในไต (Haemorrhagic uremic syndrome) ซึ่งอาจทำให้เสียชีวิตได้ การระบาดในครั้งนี้มีรายงานว่าพบในผู้ป่วยที่รับประทานผัก และยังคงพบว่าการติดต่อจากผู้ป่วยไปสู่คนอื่น ๆ อีกด้วย

การติดต่อ เชื้อ *E. coli* จะอยู่ในลำไส้ของผู้ป่วย และพบอยู่ในอุจจาระของผู้ป่วย สามารถติดต่อด้วยการรับประทานอาหารหรือน้ำที่มีการปนเปื้อนของเชื้อ *E. coli* หรือปนเปื้อนอุจจาระของผู้ป่วย

ข้อปฏิบัติ รับประทานอาหารที่สะอาด ปรุงสุกด้วยความร้อน และปรุงสุกใหม่ ๆ หรืออุ่นร้อนก่อนรับประทาน ล้างผัก ผลไม้ด้วยน้ำสะอาดหลายๆ ครั้ง หรือล้างด้วยการเปิดน้ำไหลจากก๊อกแรงพอประมาณให้ไหลผ่านผักสด อย่างน้อย 2 นาที หรือใช้สารละลายอื่นๆ ในการล้าง เช่น น้ำส้มสายชู, เกลือ หรือ ด่างทับทิม ล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่ก่อนปรุงอาหาร ก่อนรับประทานอาหาร และหลังใช้ห้องน้ำ – ห้องส้วม ทุกครั้ง

ผู้ติดเชื้อ *E. coli* สายพันธุ์ O:104 H:4 หรือมีอาการที่สงสัยว่าติดเชื้อ ต้องรีบไปพบแพทย์เพื่อรับการรักษา และเพื่อป้องกันไม่ให้แพร่เชื้อไปสู่คนอื่น ๆ

อ้างอิง : โรคติดต่ออุบัติใหม่ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข 2554